

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2010 rd

Regeringens proposition om godkännande av bilaga II och bilaga VI till miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget och av åtgärd 4(2004) och med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i bilagorna och åtgärden som hör till området för lagstiftningen, om ändring av lagen om skydd för miljön i Antarktis och om ändring av 48 a kap. i strafflagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 maj 2010 en proposition om godkännande av bilaga II och bilaga VI till miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget och av åtgärd 4(2004) och med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i bilagorna och åtgärden som hör till området för lagstiftningen, om ändring av lagen om skydd för miljön i Antarktis och om ändring av 48 a kap. i strafflagen (RP 56/2010 rd) till miljöutskottet för beredning.

- konsultativ tjänsteman Tuomas Kuokkanen, miljöministeriet
- överinspektör Tommi Jämsä, miljöministeriet
- lagstiftningssekreterare Laura Luikku, utrikesministeriet
- lagstiftningsråd Jari Salila, justitieministeriet
- undervisningsråd Petteri Kauppinen, undervisnings- och kulturministeriet
- logistikchef Mika Kalakoski, Meteorologiska institutet.

Dessutom har utskottet fått skriftligt yttrande av Finlands naturskyddsförbund.

Sakkunniga

Utskottet har hört

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att riksdagen godkänner bilaga II som antogs av Antarktisfördragets konsultativa möte i Baltimore i april 2009, bilaga VI till miljöskyddsprotokollet som antogs av mötet i Stockholm i juni 2005 och åtgärd 4(2004) som antogs i Kapstaden i juni 2004 samt lagarna om sättande i kraft av de bestämmelser i dessa som hör till området för lagstiftningen. I

Dessutom ingår det ändringar i lagen om skydd för miljön i Antarktis och i strafflagen.

Bilaga II, som antogs vid Baltimoremötet 2009, gäller naturskydd och den innehåller en reviderad version av den ursprungliga bilaga II. I jämförelse med den tidigare bilagan är ändringarna i stor utsträckning tekniska.

Bilaga VI som gäller miljöansvar innehåller bestämmelser om förebyggande av miljöfarliga olyckor och beredskap för sådana samt om åtgärder för att avvärja effekterna av en miljöfarlig olycka som redan inträffat. I bilagan anges det vem som ansvarar för att ingripanden mot miljöfarliga olyckor görs och vem som ska betala kostnaderna. Målet för åtgärd 4(2004) är att trygga säkerheten i turism och i annat icke-statligt resande inom Antarktis. I åtgärden förutsätts att turister och andra icke-statliga aktörer beaktar säkerhetsriskerna på grund av naturförhållandena i Antarktis och bl.a. genom försäkringar bereder sig på eventuella kostnader i anslutning till efterspaning, räddning, sjukvård och evakuering.

Propositionen innehåller förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i bilaga II och bilaga VI samt åtgärd 4(2004). I propositionen föreslås dessutom att lagen om skydd för miljön i Antarktis ändras så att förpliktelserna i den aktuella bilagan och åtgärden fullgörs nationellt. Vid sidan av verkställigheten av nämnda förpliktelser föreslås att lagen ändras så att tillståndsmyndighetsuppgiften enligt lagen överförs från miljöministeriet till Närings, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

I lagen föreslås dessutom vissa tekniska ändringar. Samtidigt föreslås bestämmelsen om straff för olaglig befattningsmed mineralfyndighet bli överförd till strafflagen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammanfattningsvis finner utskottet propositionen nödvändig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Ett miljöskyddsprotokoll lades 1991 till Antarktisfördraget. Genom protokollet kallas Antarktis ett naturskyddsområde ägnat åt fred och vetenskap. Målet är att ge miljön och ekosystemen i Antarktis ett sammanhållet skydd och att främja högkvalitativ forskning. All verksamhet som grundar sig på mineralresurser och som inte är vetenskaplig forskning är förbjuden i femtio år.

Utskottet framhåller att forskningen i Antarktis spelar en framträdande roll för forskningen om globala miljöproblem. Bland annat det att fenomenet med det uttunnade ozonlagret kunde undersökas och klarläggas byggde på ozonmätningar i Antarktis. Forskningen vid vår egen forskningsstation på Aboa är till stor nytta för vår starka kompetens inom kalla områden. Forskningen är huvudsakligen fokuserad på marin, meteorologisk och geologisk forskning och i någon mån också på marinbiologi och havsisforskning. Satsningar på styrkorna och samarbetsmöjligheterna inom den finländska forsk-

ningen följer Finlands strategi för Antarktisforskningen.

Genom propositionen godkänns den reviderade miljöskyddsbilagan II till Antarktisfördraget, den nya bilaga IV om miljöansvar och åtgärd 4(2004) för att trygga säkerheten i turism och i annat icke-statligt resande inom Antarktis.

De föreslagna ändringarna och tilläggen är motiverade, anser utskottet. Det är viktigt att det också införs internationella bestämmelser om förebyggande av miljöolyckor och beredskap för dem och om åtgärder och ansvar för att röja upp efter miljöolyckor. Detta gäller både internationella forskningsstationer som Aboa och andra aktörer. Utskottet välkomnar bestämmelserna om obligatorisk försäkring, säkerhet eller andra åtgärder för att garantera möjligheterna att avvärja miljöolyckor som också gäller andra än statliga aktörer. Turister i Antarktis måste ha försäkring eller andra åtgärder som täcker eventuella kostnader för efterspaning, räddning, sjukvård och evakuering. Bestämmelserna behövs eftersom äventyrstursismen har ökat kraftigt och forskarna i området ofta har fått rycka ut vid räddningspådrag.

I Finland har Antarktisfördraget huvudsakligen genomförts genom lagen om skydd för mil-

jön i Antarktis. De lagstadgade uppgifterna för tillståndsmyndigheten föreslås bli överförda från miljöministeriet till närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland. Det är motiverat, anser utskottet, eftersom det ligger i linje med det allmänt godtagna målet att flytta bort de uppgifter som ministerierna som inte direkt har att göra med styrningen och ledningen av förvaltningen under dem, internationellt arbete eller EU-samordning. Det årliga antalet tillstånd är litet och det är fortfarande ministeriet som deltar i det internationella samarbetet inom ramen för fördraget. Utskottet påpekar dock att det bör ses till att

närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland har den nödvändiga specialkompetensen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner bilagorna till de i propositionen avsedda protokollen i anslutning till Antarktisfördraget och den åtgärd som antogs av parternas konsultativa möte och

godkänner lagförslagen utan ändringar.

Helsingfors den 29 september 2010

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Pentti Tiusanen /vänst
medl. Timo Heinonen /saml
Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /gröna
Antti Kaikkonen /cent
Tanja Karpela /cent

Timo Kaunisto /cent
Merja Kuusisto /sd
Tapani Mäkinen /saml
Janne Seurujärvi /cent
Tarja Tallqvist /kd
Anne-Mari Virolainen /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.